АЖРИМ

(кўрмасдан қолдириш тўгрисида)

Жондор тумани

2024 йил 15 октябр

Ромитан туманлараро иктисодий суди, судья Н.Зоировнинг раислигида, даъвогар котиблигида, С.Сувонов судья Республикаси Савдо-саноат Палатаси Бухоро вилоят худудий бошқармасининг «Agroklaster R-tex Qorako'l" масъулияти чекланган жамияти манфаатида жавобгар – «Аҳмад Умид Асилбек» фермер хўжалигидан жами 215484416 сўм ундириш тўгрисидаги даъво аризаси юзасидан қўзғатилган ишни даъвогар вакили Н.Жалолов (ишончнома асосида) иштирокида (жавобгар вакили иштирок этмади) Жондор туман фермер, хўжаликлари ва томорка ер эгалари Кенгаши маъмурий биносида сайёр очик суд мажлисида кўриб чикиб, куйидагиларни

аниклади:

даъвогар — Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат Палатаси Бухоро вилоят худудий бошқармаси «Agroklaster R-tex Qorako'l" масъулияти чекланган жамияти манфаатида иқтисодий судга даъво ариза билан мурожаат қилиб, жавобгар «Аҳмад Умид Асилбек» фермер хўжалигидан жами 215484416 сўм асосий қарзни ундиришни сўраган.

Суд мажлисида иштирок даъвогар вакили даъво аризасини қўллабқувватлаб, даъво аризасидаги важларни такрорлаб, хусусан, жавобгар – "Ахмад Умид Асилбек" фермер хўжалиги ва даъвогар - "Agroklaster R-tex Qorako'l" масъулияти чекланган жамияти ўртасида 2023 йил 16 январда пахта хом-ашёси ва уруглик пахта харид килиш бўйича фьючерс шартномаси тузилганлигини, жавобгар 158,6 тонна пахта етиштириб топшириши лозим бўлганлигини, аванс маблағлари хисобидан жавобгарга 911354099 сўмлик товар-моддий ресурслар етказиб берилганлигини, бирок шартномада белгиланган микдорда пахта хом ашёси топширмаслиги оқибатида 215484416 сўм қарздор бўлиб қолганлигини, жавобгар бугунги кунга қадар қарздорликни тўлаб бермаганлигини, даъво аризасини тўлик қаноатлантиришни сўрашди.

Ишни кўриш вақти ва жойи тўғрисида тегишли тартибда хабардор қилинган жавобгар суд мажлисига вакил иштирокини таъминламади. Суд, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий-процессуал кодекси 128, 170-моддаларини асосланиб, ишни унинг иштирокисиз кўриш мумкин деб хисоблайди.

Суд тараф вакилини тинглаб, иш хужжатларини ўрганиб чиқиб, қуйидагиларга асосан даъво талабини кўрмасдан қолдиришни, давлат божини даъвогардан ундириб, почта харажатини унинг зиммасига қолдиришни лозим деб топади.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 55-моддаси биринчиучинчи қисмларига кўра, ҳар ким ўз ҳуқуқ ва эркинликларини қонунда тақиқланмаган барча усуллар билан ҳимоя қилишга ҳақли.

Хар кимга ўз хукук ва эркинликларини суд орқали химоя қилиш, давлат органларининг ҳамда бошқа ташкилотларнинг, улар мансабдор шахсларининг қонунга хилоф қарорлари, ҳаракатлари ва ҳаракатсизлиги устидан судга шикоят қилиш ҳуқуқи кафолатланади.

Хар кимга бузилган ҳуқуқ ва эркинликларини тиклаш учун унинг иши қонунда белгиланган муддатларда ваколатли, мустақил ҳамда холис суд томонидан кўриб чиқилиши ҳуқуқи кафолатланади.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 130-моддаси биринчи қисмида Ўзбекистон Республикасида одил судлов фақат суд томонидан амалга оширилиши белгиланган.

Суд муҳокамаси ва иш ҳужжатларидан аниқланишича, даъвогар — «Agroklaster R-tex Qorako'l" масъулияти чекланган жамияти (шартнома матнида "Таёрловчи"), жавобгар — «Аҳмад Умид Асилбек» фермер ҳўжалиги (шартнома матнида "Хўжалик") ўртасида 2023 йил 16 январда пахта хом ашёси ва уруғлик пахта ҳарид қилиш бўйича 3/20-сонли фьючерс шартномаси тузилган.

Шартнома шартига кўра, Хўжалик 158,6 тонна пахта хом ашёси ва уруғлик пахта етиштириб Тайёрловчига топшириш, Тайёрловчи эса махсулотни қабул қилиш ва унинг ҳақини тўлаш ҳамда аванс маблағлари ҳисобидан товар-моддий ресурслар етказиб беришни ўз зиммасига олган.

Аникланишича, суднинг 2024 йил 18 июлдаги ҳал қилув қарори билан 4-2006-2401/1418-сонли иктисодий иш бўйича жавобгар — "Аҳмад Умид Асилбек" фермер хўжалиги тўловга қобилиятсиз деб топилган ва тугатишга доир иш юритиш бошланган. Тугатиш бошқарувчиси этиб, суд бошқарувчи Ҳамроев Шавкат Салимович тайинланган.

Ўзбекистон Республикаси "Тўловга қобилиятсизлик тўғрисида"ги Қонунининг 12-моддаси биринчи қисмига кўра, тўловга қобилиятсизлик тартиб-таомиллари қўлланилаётганда барча кредиторларнинг манфаатларини кредиторлар йиғилиши ёки кредиторлар қўмитаси ҳимоя қилади. Суд қарздорга нисбатан тўловга қобилиятсизлик тўғрисида иш қўзғатиш ҳақидаги аризани иш юритишга қабул қилиб олган кундан эътиборан кредиторлар қарздорга ўз талабларини якка тартибда қаноатлантириш мақсадида мурожаат қилишга ҳақли эмас.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий-процессуал кодекси 107-моддаси 9-бандига кўра, жавобгарга нисбатан тўловга қобилиятсизлик тўғрисида иш кўзғатилган бўлса ва жавобгарга нисбатан такдим этилган талаб қонунга кўра тўловга қобилиятсизлик тўғрисидаги иш доирасида кўрилиши лозим бўлса, суд даъво аризасини кўрмасдан қолдиради.

Демак, мазкур даъво талаби тўловга қобилиятсизлик тўғрисидаги иш доирасида кўрилиши лозимлиги сабабли, даъво аризасини кўрмасдан қолдириш лозим.

Қонунчиликда даъво аризаси Ўзбекистон Республикаси Иқтисодийпроцессуал кодекси 107-моддаси 9-бандига асосан кўрмасдан қолдирилганда, давлат божи ундирилмаслиги ёки тўланган давлат божи қайтарилиши белгиланмаганлиги сабабли, суд даъвогардан қонунчиликда белгиланган ставкада давлат божини ундиришни лозим деб хисоблайди.

Баён этилганлардан келиб чиқиб, суд даъвогарнинг даъво талабини кўрмасдан қолдиришни, даъвогардан давлат божи ундириб, почта харажатини унинг зиммасига қолдиришни лозим деб топади.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 55, 130-моддалари, Ўзбекистон Республикаси "Тўловга қобилиятсизлик тўғрисида" ги Қонунинг 12-моддаси, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 107, 118, 195-196-моддаларини қўллаб суд,

Ажрим қилди:

- 1. Даъвогарнинг даъво аризаси кўрмасдан қолдирилсин.
- 2. Даъвогар «Agroklaster R-tex Qorako'l" масъулияти чекланган жамиятидан Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетига 4309688,32 давлат божи ундирилсин.
- 3. Олдиндан тўланган 34000 сўм почта харажати даъвогар зиммасига қолдирилсин.

Ажрим қонуний кучга киргач, давлат божини ундириш учун ижро варақаси берилсин.

Ажрим устидан шу суд орқали Бухоро вилоят судига бир ойлик муддат ичида апелляция тартибида, қонуний кучга киргач, олти ойлик муддат ичида кассация тартибида шикоят бериш мумкин.

Судья Н.Зоиров

